Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto asiantuntijapyyntöön HE 41/2023 vp

Pohjanmaan hyvinvointialueen lausunto Eduskunnan hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 koskien hyvinvointialueiden rahoitusta

Pohjanmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi koskien hyvinvointialueiden rahoitusta. Esitämme seuraavien asioiden huomioimista ja muutosten tekemistä.

1. Hyvinvointialueet ovat perineet organisaationsa ja sen kustannustason kunnilta ja kuntayhtymiltä**. Sen sijaan raha, jota sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toimintaan Suomessa on jo aiemmin käytetty, ei periytynyt**. Tämä on johtanut siihen, että hyvinvointialueilta odotetaan, että yhdessä vuodessa olisi päästävä sellaiseen kustannustasoon, joka edellyttää valtavia muutoksia toiminnassa.
2. Muutosten tekemiseen ollaan sitouduttu, koska tunnistetaan Suomen taloudellinen tila ja muut realiteetit, kuten henkilökuntapula. **Mutta jo ensimmäisen vuoden aikana kertyvä alijäämä tekee muutoksen tekemisestä epärealistisen.** Pohjanmaan osalta ensimmäisen vuoden alijäämä on arviolta 60 miljoonaa.
3. Mittava alijäämä osoittaa, että valtion rahoituksen taso on riittämätön kattamaan lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastuspalvelujen kustannuksia. **Hyvinvointialueet eivät ole vielä itse ehtineet nostamaan alueiden kustannuksia, vaan kustannukset ovat perintönä aiemmilta organisaatioilta.** Vasta vuoden 2024 alussa tiedetään ensimmäistä kertaa todellinen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kustannustaso Suomessa.
4. Lainsäätäjällä eli valtiolla on vastuu alijäämästä ja oikean rahoituksen tason määrittämisestä. **Valtion tulee vastata ensimmäisen vuoden aikana kertyneistä alijäämistä kokonaisuudessaan.** Sen avulla alueet saavat realistisemman mahdollisuuden toteuttaa palvelujärjestelmän muutos vaadittuun tasoon ja toteuttamaan se kustannusten kasvun hidastaminen, joka on lainsäädännössä määritelty.
5. Rahoitusmallia tulee arvioida jatkuvasti. Hyvinvointialueindeksi ei kuvasta todellista hyvinvointialueiden hintatasoa. **Kustannustason tarkistukset tulee toteuttaa todellisten kustannusnousujen mukaisesti.** Muutoin valtio jatkaa sitä alibudjetointia, jota valitettavasti useassa kunnassa on vuosien aikana tehty sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden suhteen.
6. Hyvinvointialueen **talouden johtaminen on hyvin haasteellista** mallissa, jossa rahoitus muuttuu jatkuvasti ja ennakointimahdollisuus on pieni. **Jos valtio kantaa vastuunsa alijäämän kattamisesta aluksi, on selvää, että tällä uudistuksella pystytään auttamaan Suomen talouden tilan tasapainottamisessa ja silti turvaamaan hyvinvointivaltion lupaamat palvelut sen asukkaille tulevaisuudessa.**

Vaasassa 18.10.2023

Marina Kinnunen
hyvinvointialuejohtaja